

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj. vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem. vsaka beseda Din 0.50

Štev. 71 • Maribor, sobota, dne 22. junija 1940 • Leto XV

Balkanska konferenca v Beogradu o Božiču 1910

V januarjski številki socialističnega lista »Borba« je bil objavljen članek pokojnega Dimitrija Tucovića z ozirom na sklicanje konference zastopnikov socialnodemokratskih strank iz držav balkanskega polotoka. Konferenca se je vršila po ljubljanski tivoljski 1909 v Beogradu o Božiču 1910. Našo stranko je zastopal dr. Henrik Tuma. Članek je aktualen tudi danes in ga objavljamo v bistvu.

Sredi dogodkov in kriz znotraj in zunaj preživljajo države na Balkanu svoje dneve kakor tudi narodi in deli narodov v jugovzhodni Evropi. Politično razcepljeni, kulturno in gospodarsko odtujeni med seboj, so izpustili dogodke iz rok ter postali nesposobni da napravijo konec krizam, da odvrnejo vzroke in uredijo odnose, ki prinašajo s seboj stalne krize in pretrese. Razdeljeni po mejah in gospodarjih vseh vrst, je njih sila razdrobljena na dele, ki so, vsak zase, seveda preslabi, da si pomagajo, in katerih moč je paralizirana z medsebojnim antagonizmom, ki ga vzdržujejo zainteresirani reakcionarni činitelji v državi in zunaj države.

Za nas je predvsem jasno, da morajo narodi v jugovzhodni Evropi ter narodi in države na Balkanu, katerih težnje so iste in nasprotne kapitalistični politiki vseh evropskih velikih držav, iskati pomoč ne pri svojih naravnih sovražnikih, marveč v medsebojnem zblizevanju, sporazumevanju, združevanju sil in prid svobodnega, neodvisnega skupnega življenja.

Balkan boleha, ker ima preveč mej. Neki pisec je rekel o Evropi: »Prokletstvo Evrope je njena politična prošlost. Njena politična karta je podobna beračevemu plašču — vse sama zaplata.« Tako Balkan kakor jugoslovanske oblasti v Avstro-Ogrski so resnično beračev plašč, ki se dalje niti sam ne more ohraniti kot celota.

To je dejanski problem. Kolosalni napredki evropskega kapitalizma niso ostali brez vpliva na jugovzhod Evropi. Politične razmere v naših krajih so v največji meri nasprotne z novimi pogoji, ki jih je kapitalizem postavil narodom in državam glede njihovega gospodarskega in političnega obstoja. Meje, ki so bile ustvarjene v zgodovinski prošlosti, so mogle biti še tudi znošljive, dokler se je vršilo življenje v mejah vaši in občin. Patrijarhalizem se je preskušaval s partikularizmom. Balkanske države se ne morejo samostojno razvijati brez zblizevanja, brez odprave mej, ki so povzročale krvne osvete gospodarskega življenja in kulturne vzajemnosti, brez grupiranja v skupnost.

In rešitev vprašanja je v tem pravcu. Mi nimamo široke osnove, na kateri bi se mogla zasnovati boljša bodočnost, kakor je nam sedanjost. Ta osnova se mora in edino more osnovati z grupiranjem. To je ideja, ki ji pripada bodočnost in ki bo sebi skrajšala poti v toliko lažje in hitreje, ker gre za narode istega ali sličnega narodnega značaja, istega ali sličnega jezika, in dežele, ki jih silijo k skupnosti iste potrebe in naloge. Na to idejo so vezani vsi oni ljudje in skupine, katerih sedanje težnje in politični ideali gredo korak za korakom z modernim življenjem, napredki znanosti in tehnike, in ki se spričo tega ne morejo in ne smejo pomiriti z dnevno politiko in prilikami, pa da ne bi se odrekli sami sebi.

Posebna naloga pripada demokraciji, ki je sploh edina oblika, ki vodi po poti k zblizevanju balkanskih narodov. — Zaradi tega demokratizacija balkan-

Pogoji za premirje izročeni

Pooblaščenca francoske vlade so se sestali z nemškimi

Iz Rima poročajo, da so se francoski pooblaščenca sestali z nemškimi pooblaščenca, od katerih so sprejeli pogoje za premirje.

Kakor se neoficijelno zatrjuje, so bili med francoskimi pooblaščenca ge-

neral Hitzinger, veleposlanik Leon Noel, podadmiral Lecul in letalski general Bergeret.

Francoski delegati so se peljali na kraj sestanka z letalom, ki je bilo belo pobarvano.

vojske zapustil vojake, niso resnične, ampak se nahaja še vedno pri njih. — (Reuter).

Koliko je imela Francija vojakov?

Maršal Petain je govoril v radiu in dejal, da je imela Francija v l. 1917 pod orožjem 3.280.000 vojakov. V bitki ob Sommi in Aisni letos pa jih je bilo pol milijona manj. V maju 1918 je bilo v Franciji 85 angleških divizij, v maju 1940 pa samo 10 angleških divizij. Poleg tega je bilo v l. 1918 zavezniki 58 italijanskih in 42 ameriških divizij.

Nemci so nadkriljevali Francoze v materialu in letalstvu, v katerem so imeli šestkratno premoč ter v številu ljudi. Francija se je po l. 1918 vdala zabavi in ljudstvo je zahtevalo več kot pa je dajalo.

Voina v Franciji se nadaljuje

Francozi se upirajo, boji so ogorčeni, toda Nemci so v premoči

Na bojiščih v Franciji je položaj silno nepregleden in se razen tega zelo hitro menja.

Dejstvo je, da v Franciji ne more biti več govora o neki fronti.

Francoska armada je razdeljena na štiri skupine, ki se bore vsaka na svojem ozemlju, brez medsebojne zveze, razen po radiu.

Nemška armada, ki je prekorajčila Seine nad Parizom, prodira v Normandijo in Bretagno. Prednji njeni oddelki so prišli do Cherbourga in Rennesa.

Druga francoska armada se je zbrala na reki Loire in je branila črto Tours-Charite sur Loire - Orleans. Tu so se bile ogorčene borbe, ki so stale Nemce mnogo žrtev, ko so poskušali prekorajčiti reko Loire.

Vsled prodora nemške armade preko Marne pri Chateau de Thierry so Nemci naglo napredovali v zaledju Maginotove črte in dosegli Dijon, Creozot in Lyon.

Četrta francoska armada pa se bori na ozemlju Maginotove linije in v sami Maginotovi liniji. Del teh oddelkov se prebija skozi nemške črte na jugozapad. Nemci so zavzeli v utrjenem pasu tudi Strassbourg ter Milhouse.

Okrog 5000 francoskih vojakov se je rešilo v Švico, kamor so prinesli s seboj orožje.

Nemci pravijo, da so okrog polovico vojnega materiala francoske vojske zaplenili. Četrtno pa so ga Francozi uničili v bitkah in torej razpolagajo samo še z eno četrtno.

Vsekakor je položaj tak, da na organiziranje resnega odpora proti prodirajočim Nemcem ni misliti. Ti boji, ki do skrajnosti izčrpavajo francoske vojake, ker so neprestano v boju in na umiku, pa črpa-jo tudi sile nemške armade.

Umik Francozov v Švico

Švicarski listi poročajo, da se je umaknilo v Švico 16.000 poljskih in 12 tisoč francoskih vojakov 45. armadnega zbora. Poljaki so pripeljali s seboj 2300 konj, 500 avtomobilov in vso vojno opremo. Tudi francoski vojaki so pripeljali mnogo vojnega materiala. Med tem pa francoski vojaki še vedno prihajajo v Švico.

Nagovor dr. Beneša češki vojski

V sredo zvečer je govoril bivši če-

skih držav ne pomeni samo zmago principa državne ureditve, marveč tudi pogodbo sine qua non, da se izvršita neobhodna izprememba v zunanji politiki.

Temu vprašanju je torej posvečena tudi prva konferenca balkanskih in jugoslovanskih socialno - demokratičnih strank, ki se bo vršila o Božiču v Beogradu.

škoslovaški prezident dr. Beneš po londonskem radiu češkoslovaški vojski, ki se nahaja v Franciji. Dr. Beneš je kot predsednik Narodnega odbora Čehoslovakov izjavil, da se bodo Čehoslovaki borili naprej ob strani zaveznikov in da morajo vsled tega tudi češkoslovaški vojaki za naprej poslušati le naredbe angleške armade in ostati v stiku z angleškimi vojaki in oficirji. Vesti, da je poveljnik češkoslovaške

Zračna vojna v Afriki

Le manjši spopadi na zemlji

Na afriškem kontinentu je vojna z letali v polnem razmahu. Ena in druga stran pošilja v boj po več letal, ki obmetavajo z bombami utrdbe, letališča, taborišča in druge važne naprave nasprotnika.

Na suhem javljajo Angleži zajetje nekega večjega italijanskega oddelka, okrog 600 mož in enega generala v Libiji. Italijani to vest zanikajo.

Angleška letala so te dni napadla severoitalijanska mesta. Francoska letala so bombardirala vojaške objekte v Tripolisu.

Vojna na morju

Italijani javljajo potopitev ene sovražne podmornice in enega francoske-

ga rušilca, Francozi pa, da je več italijanskih podmornic potopil minolovec »La Curieuse« ter hidroplani z bombami.

Turčija bo ostala izven vojne in čakala

Turčija sedaj ne bo vstopila v vojno, ampak bo ostala nevtralna. Spričo položaja to donekle prija interesom britanske politike na bližnjem vzhodu, ker Turčija varuje hrbet angleškim postojankam v Siriji, Palestini, Suez in Egiptu.

Sovjetska Rusija ima pa tudi interes, da se Turčija ne spusti v vojno, ker bi to bil začetek vojne na Balkanu. Turški zunanji minister pojde te dni v Moskvo na posvete.

Anglija je sedaj trdnjava obdana od Atlantskega oceana

Napadi nemških letal

Nemška letala v skupini kakršnih 100 in več sedaj vsako noč napadajo Anglijo in mečejo bombe.

Letalski napadi trajajo po več ur. Prvi tak napad je bil 18. junija ponoči. Angleži pravijo, da so sestrelili najmanj sedem letal. Posadke štirih nemških letal so se spustile s padali. Ljudje so mislili, da gre za padalce, ko pa so jih vjeli so ugotovili, da so bili letalci iz sestreljenih letal.

Angleški bombniki nad Nemčijo

Angleški bombniki so 18. junija v večjem številu prileteli nad Nemčijo in nekako od polnoči do zore letali nad Porurjem ter metali bombe tudi na Gelsenkirchen, Hamburg, Hannover, na tovorne postaje pri Aachenu, ter ob Renu od Duisburga do Koblenza. Angleška poročila pravijo, da so bili zadetki silno učinkoviti. Eksplozije benčina in municije so sledile druga drugi, ogromni požari pa so razsvetljevali nebo.

Angleška poročila povdarjajo, da je naloga Anglije, da doseže letalsko moč Nemčije in jo potem prekosi.

Letalski dvoboj med Anglijo in Nemčijo bo sedaj nekaj vsakdanjega.

Kanada je zasedla otok Islandijo

Otok Islandija v severnem morju je danska posest. Ko so Nemci zasedli Dansko je postojala nevarnost, da se bodo polastili tudi Islandije. Tedaj so Angleži na hitro roko izkrcali na tem otoku svojo posadko. Ko so se zadnji čas začele širiti vesti, da nameravajo Nemci izkrcati večjo armado na Islandiji, so jih prehiteli Kanadčani, ki so poslali tja svoje vojne ladje in armado.

Zedinjene države prodajajo tudi vojne ladje Angliji

Komisija za nakup vojnega materiala v Zedinjenih državah je nakupila 10 torpedovk in 10 ladij za boj proti podmornicam, ki so že skoro gotove. Izdelane so bile za ameriško mornarico.

O roparskih podvigih sodrge v Parizu po odhodu francoske vojske je vedel poročati »Slovenec«. Opisal je tudi, kako je tej sodrži general Dietz onemogočil njeno početje. Ker list ni navedel vira, je težko vedeti, odkod njemu ta vest, vsekakor je tako poročanje malo čudno, ali ne?

Koalijska vlada v Zedinjenih državah

Nekaj, kar se v Ameriki še ni zgodilo

Iz Washingtona je prispela vest, da je bila tamkaj sestavljena koalijska vlada.

Doslej je bila vsaka vlada sestavljena izključno iz predstavnikov stranke, ki je dobila pri volitvah večino. Ko je pred štirimi leti zmagala demokratska stranka, je postavila vlado, dočim so ostali republikanci, čijih predstavnik je bivši predsednik Hoover, v opoziciji.

Že dalj časa se je opazalo, da vlada med demokratsko in republikansko stranko precej enotno naziranje na vsa zunanje politična vprašanja in na sedanje vojne dododke v svetu.

Ta enotnost v naziranju je končno našla svojega izraza v sestavi koalijske vlade.

Roosevelt je preosnoval vlado na ta način, da sta odstopila dosedanja tajnika v vojnem in mornariškem ministru, na izpraznjeni mesti pa sta bila imenovana dva pristaša republikanske stranke.

Republikanec Frank Knox je vstopil v vlado kot tajnik v ministru vojne mornarice, Stimson pa kot tajnik za suhozemno vojsko.

Iz Londona poročajo, da so s spremembo v vladi zelo zadovoljni, ker sta obe osebnosti iz vrst republikancev zelo naklonjeni Angliji oz. zaveznikom, dočim prejšnji tajnik v vojnem ministru ni bil in je delal razne ovire zaveznikom pri nakupu oz. prodaji orožja.

Kdaj bi Zedinjene države posegle v vojno?

Kadar bi bila ogrožena ameriška celina oz. njeni interesi

Kongres Zedinjenih držav je z 382 proti 8 glasovom sprejel deklaracijo, v kateri izjavlja, da bodo Zedinjene države stopile v vojno samo radi obrambe načel izraženih v takozvani Monrojev doktrini.

Monrojeva doktrina je poslanica bivšega predsednika Zedinjenih držav Monroea v l. 1823, ki pravi, da evropskim silam ni več dovoljeno vmešavanje v zadeve svobodnih ameriških držav, na drugi strani pa se tudi Zedinjene države ne bodo vmešavale v evropske zadeve. Prvotno se je poslanica nanašala samo na odnos Zedinjenih držav do Evrope, pozneje pa je na panamskem kongresu l. 1828 dobila širše tolmačenje, t. j. da se razširi veljav-

nost te doktrine na vse ameriške države.

Kdaj bi utegnili biti ogrožena Amerika in njeni interesi, je pa zelo širok pojem v današnjih časih in niti ni treba, da bi prišlo do direktnega napada kakšne zunanje sile na ameriško posest.

Prvi povod za vznemirjenje

Iz Urugvaja poročajo, da je tamošnja vlada odkrila obširno zaroto, ki je imela za cilj strmoglavljenje režima in vzpostavitve totalitarnih silam prijazne vlade.

Tudi iz Mehike poročajo, da so prišli na sled slični zaroti.

Francoska in angleška posest v ameriškem pasu nedotakljivi

Vlada Zedinjenih držav je izjavila, da ne bi priznala in trpela, da bi posest neameriških držav v območju ameriškega kontinenta menjala gospodarja, ki bi bil katerakoli druga neameriška država.

Tako Francija, kot tudi Anglija imata v območju ameriškega kontinenta svojo kolonijalno posest. Ako bi n. pr. Francija sklenila mir z Nemčijo in Ita-

lijo, ne bi spričo zadržanja vlade Zedinjenih držav nikdar mogla svobodno razpolagati s temi svojimi kolonijami in jih izročiti.

Varstvo nad angleškimi kolonijami v ameriškem teritorialnem pasu je prevzela Kanada in najbrž bo to njeno varstvo razširjeno tudi na francoske kolonije.

Zedinjene države uvajajo vojaško obveznost

Od takozvanih demokratičnih držav je imela samo Francija uvedeno splošno vojaško dolžnost. Anglija in Zedinjene države je niso poznale. Anglija jo je uvedla ob pričetku vojne, Zedinjene države pa so sedaj na tem, da bodo sledile Angliji. Roosevelt je namreč izjavil, da bo uvedena za vse mladeniče obvezna služba, ki sicer ne bo v pravem smislu vojaška služba, pač

pa vežbanje, ki bo usposobilo mladeniče za vojsko. Služba bo trajala leto dni.

Sovjetska Rusija in Italija. Sovjetski veleposlanik v Italiji Grelkin bo te dni italijanskemu kralju v nastopni avdijenci izročil svojo poverilnico. Z izročitvijo poverilnice prizna Sovjetska Rusija zasedbo Abesinije in Albanije.

V Siriji vlada red in mir. General Mittelhauser popolnoma obvlada položaj.

Dama in pa svetu

Glasovi o koncentraciji nočejo utihniti. List »Napred«, ki ga izdaja vseučiliški profesor dr. Mihajlo Ilič, ki je sodeloval pri ureditvi hrvaškega vprašanja, piše, da so v vladi huda nasprotja med JRJ in SDS. Dr. Maček je s svojim posredovanjem preprečil razhod vladine koalicije. Ta rešitev pa se listu ne zdi trajna. List namreč omenja posvetovanja združene opozicije in pravi, da so bili pri teh razgovorih doseženi že neki uspehi in da je stvar prilično na dobrem potu. Prilike okoli nas so take, da naravnost kričijo po konsolidaciji notranje političnih razmer. Čas zahteva od nas vseh, da se znajdejo že vendar enkrat pri upravljanju državnih poslov vsi naši najboljši ljudje, ki uživajo zaupanje narodnih množic. To bi morala biti vodilna misel vseh odgovornih činiteljev. — Taki glasovi se čujejo iz Beograda. Ljubljanski »Slovenec« pa beleži samo take glasove, ki so proti koncentracijski vladi.

Konferenca v Beogradu. V Beogradu so te dni pričela zopet živahna posvetovanja vladnih politikov. Dr. Maček je imel konference s predsednikom vlade Dragišom Cvetkovićem. Potem so se vršila posvetovanja z dr. Korosem itd.

Spominski dnevi. Na Hrvaškem so imeli dne 20. junija spominski dan, ko je istega dne v letu 1928 Puniša Račić v parlamentu s streli iz revolverja ubil Stjepana Radića (ki je umrl pozneje), Antona Radića in Gjurjo Basaričeka.

Prepir okrog Pokojniškega zavoda. Hrvat dr. Rafaeli očita ljubljanskemu Pokojniškemu zavodu, da ima mnogo preveč nameščenecv in da so plače teh nameščenecv previsoke. Tako pravi: Pokojniški zavod na Dunaju je imel l. 1936 177.354 zavarovancev in samo 122 uradnikov. Ljubljanski pa ima 45 uradnikov in menda okrog 10.000 članov. Ti uradniki pa imajo 1.894.000 plače, 527.000 din plača zavod za javne dajatve uradnikov in vrhu tega še 43.655 din bilančne nagrade. Ker v upravi tega zavoda ni nobenega socialističnega nameščenca, pa tudi ne nobenega nameščenca, ki bi bil član Zveze privatnih nameščenecv, ki je v sklopu URSSJ, ne moremo reči, kaj je na tej stvari res in kaj ne, ker nimamo nobenega vpogleda.

Vpoklicanci na vojaške vežbe in izplačilo mezde. Vojaški obvezanec, ki je vpoklican na orožne vaje ima pri vsakem novem vpoklicu pravico do mezde za 4 tedne. Proti temu je nastopil znani gospod Jos. Rebek na seji TOI. Banska uprava v Sarajevu je pa izdala opozorilo delodajalcem, da podčastniki, kaplarji in redovi ne dobe v času orožnih vaj nobene plače in da jim radi tega podjetniki ne smejo ničesar odtegniti od mezde.

Sladkorja ne bo zmanjkalo. Sladkorna centrala objavlja, da imamo v državi še 3100 ton sladkorja v zalogi, kar nekoliko presega redno porabo do prihodnje zetje. Pomanjkanje sladkorja bi bilo mogoče povzročiti le umetno s kupičenjem ali verižništvom.

Belgijska in poljska vlada sta se preselili v London.

Zmagala je ideja. »Messagero« piše, da je v boju s Francijo zmagala ideja.

Zveza mest je tudi avtonomistična. Na zagrebški konferenci Zveze jugoslovanskih mest so udeleženci razpravljali o načinu organizacije zvezde mest v novem političnem položaju. Občni zbor Zveze bi se bil moral vršiti že lani, pa je bil odgoden zaradi političnih razmer. Najzanimivejši sklep zagrebške konference je, da se tudi Zveza mest parcelira na slovensko, hrvaško in srbsko. Te zveze bi bile popolnoma samostojne in bi jih vezalo skupno delovanje le v skupnih točkah. Predsedniška konferenca, ki se je vršila 16. in 17. junija, je objavila komunikacije, ki navaja, da so se na njej razgovarjali še o glavni skupščini, o zaščiti mest, o rezervah hrane, o izplačevanju plač mestnim nameščencem v slučaju vojne, o materialnem stanju občin z ozirom na draginjo. Predsedstvo Zveze je o teh vprašanjih napravilo primerne sklepe.

Kolektivna pogodba za tekstilno industrijo na Hrvaškem je bila sklenjena med HRS in delodajalci, ki so pristali na to, da mezde določi ban z uredbo za nazaj od 1. maja. Draginjski povisek pa se bo plačal po posebnem indeksu. V Šibeniku stavkajo pekovski pomočniki, vsled česar je nastalo pomanjkanje kruha. Mojstri s svojimi ženami so v stanju speči okrog 3000 kg kruha, dnevna potrošnja pa znaša do 8000 kg.

Težave delavstva v tekstilnih podjetjih v Varaždinu. Tovarnica »Thomet-Mundus« je odpustila 80 delavcev in ustavila nočno zmeno. Ob enem je izjavila, da ne prizna več 35 odstotkov draginjske doklade, ampak jo bo skrčila na samo 10 odstotkov. — Znana tovarna »Tivar« namerava odpustiti veliko delavstva. V teku so pogajanja, da bi ostalo vse delavstvo zaposleno na ta način, da bi se menjavalo pri delu vsakih osem dni.

Ladjedelnice odpuščajo delavce. Med tem ko se po vseh ladjedelnih drugih držav dela s polno paro, nimamo mi dela za naše delavce. V Splitu je bilo odpovedano 176 delavcem, v Kraljevicu, kjer jih je 800, pa tudi večje število. Zaradi rudniške nezdode obsojen ravna elj rudnika. Pred tremi leti je v rudniku bavksita v širokem bregu v Hercegovini ponesrečil Ivan Željko. Nani se je zrušila plast zemlje. Željko je za ranami umrl šesti dan. Krivde je bil obtožen za nezgodo ravnatelj rudnika ing. Lučovnik. Okrožno sodišče v Mostariju je Lučovnika obsodilo na šest mesecev strogega zapor, ker je bilo prepričano, da se je nezgoda pripetila zaradi nepravilnega dela v rudniku. Vdova ponesrečenega rudarja bo tožila posebej za odškodnino.

Zborovanje Jugorasa. V Beogradu je bila seja Jugorasa, ki se je po poročilu listov udeležilo kar 200 delegatov. Samo z eno četrtino kapacitete delajo danske tvornice čokolade, ker ni kakaoa. Število brezposelnih na Danskem se je povzpelo od 94.000 dne 1. maja 1939 na 147.000 istega dne letošnjega leta.

Najnovejše vesti

Angleška letala so bombardirala Mannheim in Friedrichshafen, kakor zatrjuje DNB, brez posebnega učinka.

O premikanju nemških čet v vzhodni Prusiji poroča Reuter, Nemci pa to vest zanikajo in pravijo, da je to samo tolažba Angležev, ki bi radi, da bi se na vzhodu nekaj zgodilo.

Promet med Švico in Francijo je ustavljen. Bivši angleški kralj, vojvoda Windsorski, se muči v Barceloni in bo odpotoval preko Lisbone v Anglijo.

Včitve na Karelijski ožini so bile 16. junija. Tajs pravi, da je volilo skoro 100 odst. volilcev. Od 133 poslancev je 113 komunistov in 22 nestrankarjev.

»Edini tiran na svetu, ki ga priznavam, je tih notranji glas.«

Mahatma Gandhi.

Zane Grey:

120

Mož iz gozda

»He Riggs, ne bijte dekleta«, je protestiral. »Saj bi vam to nič ne koristilo. Pustite jo v miru.«

»Pa naj bo tiho«, je ugovarjal Riggs.

»Kako, za vraga, ji pa hočete usta zamašiti? Morda, če ji greste izpred oči, bo potem mirna. Kako bi bilo s tem dekletom?«

Anson si je grizel viseče brke, medtem ko je opazoval Bo.

»Sem že kdaj vam ali vašim ljudem kaj storila?« je vprašala.

»Se ne morem spominjati«, je odvrnil Anson.

»In tudi ne boste slišali od mene nobene žal besede, dokler boste dostojno z menoj ravnali. Ne vem, kaj imate z Riggsom skupnega. Gonil me je, dokler nisem omagala, — vjel me je z zanjko — in odvedel me je v vaše taborišče. In zdaj se mi zdi, da čakamo tu na Beasleya.«

»Dekle, uganili ste«, je rekel Anson.

»Well. Ali veste tudi da nisem jaz prava?«

»Kaj naj to pomeni? Saj ste vi vendar Nell Raynerjeva, ki je podedovala vse premoženje po Alu Auchinclossu.«

»Ne. Jaz sem Bo Raynerjeva. Nell je moja sestra in ona je lastnica farme. Beasley je hotel njo imeti.«

Anson je globoko in polglasno zaklel. Svoje zvite zelene oči pod košatimi obrvmi je uprl v Riggsa.

»Slišite! Je to res, kar to dekletce pravi?«

»Da, to je sestra Nell Raynerjeva«, je odvrnil Riggs ozlovoljen.

»Oha! No, zakaj pa ste jo potem privlekli v moje taborišče in sem gori, da naj Beasleyu signaliziramo? Saj on noče nje. On hoče dekletce, ki je lastnica farme. Ste se mar zmotili, — kakor takrat, ko smo mi bili pri vas?«

»Najbrž je bilo tako«, je odvrnil Riggs nejevoljno.

»Toda vi ste morali vedeti že predno ste prišli v naše taborišče, da to ni prava sestra?«

Riggs je zmajal z glavo. Postal je še bolj bled in še huje se je začel znojiti. Njegovi mokri lasje so se mu lepili na čelo. Držal se je kakor človek, ki je nenadoma spoznal, da se nahaja v zažgati.

»O, ta lažnjivec!« je zaklicala Bo z zaničevanjem.

»Saj je prišel na zapad iz moje domovine. Že mnogo let pozna Nell in mene.«

»Jim, to pa je čudna kupčija, ki nam jo je ta-le tič obesil na vrat. To dekletce se mi je takoj dozdevalo premlado. Saj se še spominjaš, da je Beasley rekel, da je Nell Raynerjeva čedna ženska?«

»Ho, tovariš Anson, če to dekletce ni čedno, potem moje oči niso vredne počenega groša«, je rekel Wilson zategnjeno.

»Oha! Torej se zopet prebujata tvoja teksaska kavalirščina nasproti damam«, je odvrnil Anson s prikrito ironijo. »A iz tega še ne morem sklepati, kaj ti misliš!«

»No, zdaj ti še ne morem povedati, kaj mislim. Vem pa, da to dekletce ni Nell Raynerjeva. Kajti njo sem videl.«

Anson je nekaj časa gledal Jima, »svojo desno roko«, potem pa je potegnil svoj mešiček s tobakom, vsedel se je na koncu in si je počasi začel zvijati cigareto. Vtaknil si jo je med tanke ustnice in kakor da jo je pozabil prižgati. Nekaj trenutkov je nepremično

strmel v rumenkasto zemljo in redko grmičje. Riggs se je spet začel sprehajati sem in tja. Wilson se je, kakor poprej, razprezal po cedrovem hlođu. Dekleta je počasi minevala napeta srditost.

»Poslušajte dete«, se je obrnil Anson k dekletu; če je Riggs vedel, da vi niste Nell, — zakaj vas je pa potem vlekel seboj?«

»Preganjaj me je — in ujel. Potem pa je opazil nekoga, ki je šel za nama in je zbežal v vaše taborišče. Bal se je, — strahopetec!«

Riggs je slišal njen odgovor in jo je grdo pogledal.

»Anson, vzel sem jo seboj, ker vem, da bo njena sestra vse na svetu poskusila, da bi jo osvobodila«, je rekel s poudarkom.

»Ne verujte mi«, je zaklicala Bo. »On je velik lažnjivec. Potegnili bi rad Beasleya in vas vse skupaj!«

Riggs je dvignil svojo tresočo roko in ji je zagrozil z ukrivljenimi prsti. »Molčite, sicer se vam bo slabo godilo!«

»Riggs, bolje bo, da vi molčite«, se je vmešal Anson in se počasi dvignil. »Morda vam še ni prišlo na misel, da bi nam ona mogla kaj povedati, kar bi me zanimalo. In v tem taborišču sem jaz gospodar... No, dete, začnite in povejte, kar želite.«

»Rekla sem vam že, da vas hoče vse skupaj potegniti«, je dekletce takoj povzelo. »No in zelo sem preseščena, da vam najdem v njegovi družbi! Moj stric Al, moj fant Carmichael in moj prijatelj Dale, — vsi so mi pripovedovali, kakšni so možje zapada, vse doli do tolovajev, roparjev in zahrbtnih morilcev, kakršni se mi dozdevate vi. Vendar pa zdaj že dovolj dobro poznam zapad in vem, da ta ničvrednež ne spada med vas in da trajno ne more med vami ostati.«

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Odgovor. Dopsniku, ki je v »Delavski pravici« z dne 13. t. m. napisal članek pod naslovom »Če laže nekaj bo ostalo«, odgovarjamo samo to-le: Ako stopiš mačku na rep zavcili.

Nad nočnimi nemiri, ki jih povzročajo razgrajči, se pritožujejo delavci in njih družine posebno v kolonijah »Njiva«. Opozarjamo vse tiste, ki imajo v današnjih slabih časih denar za pijančevanje, da privoščijo vsaj ostalemu delavstvu, ki težko živi, miren počitek ponoči.

Otroci na morje. Kakor vsako leto, tako bo de tudi letos poslala Bratovska skladnica slabotne otroke na morje in v okrevališče Sv. Križ nad Jesenicami. Starši naj svoje otroke prijavijo do sobote v Bratovski skladnici, ker v ponedeljek je že zdravniški pregled za dečke, v torek pa za deklice.

Pomanjkanje vode. Akoravno skoraj vsak dan dežuje, vendar je v rudniških kolonijah pomanjkanje vode. Prosimo dotičnega obratovodjo, pod katerega nadzorstvom je voda, da to nemudoma uredi, tako da bo dovolj vode na razpolago.

V nedeljo je bilo več izletnikov na Mrzlici in so vsi pohvalno priznali dobro postrežbo v »Počitniškem domu«.

Zadruga »Počitniški dom« sklicuje za nedeljo, 23. junija s pričetkom ob 4. uri popoldan v pisarni Delavskega doma, izredni občni zbor z dnevnim redom: 1.) čitanje revizijskega poročila; 2.) sprememba pravil oziroma prilagoditev pravil novemu združnemu zakonu. Načelstvo.

HRASTNIK

Zopet smrtna nesreča pri hrastniškem rudniku. V soboto, dne 15. t. m. se je okrog 8. ure smrtno ponesrečil pri svojem delu Pušnik Matija, ki je bil uslužben pri rudniku kot zavirač na odvalni vzpenjači. Med vožnjo je imel ponovno defekt, ki ga je hotel še v zadnjem trenutku odpraviti, da bi preprečil nesrečo. Medtem pa so že pridrveli z bliskovito naglico vozički ter pritisnili Pušnika ob boben in je pri tem dobil smrtno rano na glavi, močno ranjena je bila tudi desna noga. Ugotovilo se je, da baje zavore niso bile v redu, zlasti ni delovala zasilna zavora. V interesu varstva delavskih življenj in pa v interesu varnosti obratovanja je, da se take naprave od strani nadzornih organov najvestneje pregledujejo, posebno pa je potrebno, da se prijave o nedostatkih pri obratnih napravah takoj obravnavajo. Pogreb pokojnega je pokazal, da ves Hrastnik sočustvuje s težko prizadeto družino. Peveci hrastniške »Vzajemnosti I« so se z žalostinkami poslovili od žrtve dela.

Ugodna bilanca Trboveljske premogokopne družbe. Ponovno čujemo o sijajnih dobičkih, ki jih je dosegla TPD v pretečenem poslovnem letu 1939. Radovedni smo, na kaj se bodo sedaj izgovarjali gospodje pri TPD, ko bo govora o zvišanju rudarskih mezd, ki se morajo povečati z ozirom na silno dragino. V Hrastniku razen tega že leta čakamo na rešitev nekaterih zahtev rudarjev, tako n. pr. na zidanje nove kopalnice, ker je sedanja absolutno pretresna in rudarji se po končanem šihu, prepoteni in črni kot krti, ne morejo niti pošteno umiti. Tudi stanovanjsko vprašanje, na katerega smo že na tem mestu opozorili, še zdaleka ni rešeno. Vse to niti ne zahteva tako ogromnih investicij, delavstvu pa bi bilo v veliko zadovoljstvo.

KRMELJ

Nezavednost je najhujša šiba, ki tepe rudarje v našem rudniku. Premalo se brigajo za svojo izobrazbo in organizacijo, zato pa tem rajše vzdihujejo, ali pa se hudujejo, kadar jih nihče ne sliši. Nekateri pa svojo nevoljo znajo nad ženami, kakor da bi bile žene krive, da rudarski zaslužek šepa. Omeniti moramo tudi, da nekateri naročniki naše »Delavske Politike« ne vedo, da je treba list plačati. Od izgovora, ki ga uporabljajo napram poverjeniku: »Nimam denarja«, kadar jih terja, list ne more živeti, prav tako kot ne more žena kuhati, ako ji premalo prineseš domov. Več zavednosti, pa tudi požrtvovalnosti, pa bo marsikaj drugače. Na tinalah po vsem svetu sekajo — drva. — Zaveden rudar.

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Zahvala. Podpisana Katarina Furlan se tem Fotom najiskrenejše zahvaljujem vsem delavcem-darovalcem za darovani mi znesek din 563,50, katerega sem prejela v težkem gnotnem položaju. Se enkrat vsem darovalcem najlepša hvala! — Katarina Furlan.

SELNICA OB DRAVI

Ugleden gospodar. Včasih čitamo v časopisih poročila iz naših krajev o tem ali onem vaškem veljaku. Navadno gre za premožne kmete za katere človek ne ve, kako so obogateli. — Listi imenujejo take ljudi vplivne može, vzvledne gospodarje in nekateri jim dajejo tudi še drugačne pridevke v zvezi z versko pripadnostjo. O nekem takem možu smo že poročali v našem listu, danes naj oboledanimo še kratko poglavje iz njegovega življenja, v dopolnilo tega, kar smo že napisali o njem kot socialnem človeku. Pri tem gospodarju je delala lansko leto v polletnem času neka stara žena, ko so okopavali krompir in koruzo. Dela je izvršila toliko kot vsi ostali, okopala je toliko vrst kakor drugi, ki so bili z njo na delu. Tudi z delom je pričela ob 5. uri in delala do 8. ure zvečer. Pri plačilu pa ji je gospodar odštel samo po din 5 na dan, češ, da je že stara. Kakor da bi delo starega človeka ne bilo enako delu mladega človeka, ako oba napravita isto. Ker je zopet prišla doba okopavanja, se nam zdi prav, ako dotičnega gospodarja spomnimo na to stvar, da bo vsaj letos plačal delo kot se spodobi.

LJUBLJANA

Delavska gospodarska nabavljalna zadruga v Ljubljani je bila ustanovljena pred letom dni in ima svoj delokrog po vsej dravski banovini. Sedaj je najbolj razvita v Mostah in je upati, da se bo razširila tudi na druge kraje. Zadruga ima namen preskrbovati svoje člane s čim cenejšimi življenjskimi potrebščinami.

Posebno v sedanjem času je zadržno življenje potrebno, ker se izkoriščanje konzumentov stopnjuje. Delavstvo se vabi, da pristopi v zadrugo. Delež je le 10 din, ki ga zmore vsak in si bo pri nakupu življenjskih potrebščin marsikak dinar prištedil. — Zadržnik.

MARIBOR

Trčenje dveh vlakov v Pesnici

4 železničarji hudo ranjeni

Dne 21. junija ob 6. uri zjutraj se je zgodila v Pesnici težka železniška nesreča. Pri izvozu iz postaje sta trčila pri km 602,23 (253,34) mešanji vlak št. 9661, ki odhaja iz Maribora proti Št. Ilji s prazno garnituro osebnih voz in tovornimi vagoni ter tovorni vlak št. 6666, ki privozi iz Nemčije. Trčenje je bilo tako

močno, da sta se prevrnila oba stroja in 10 vagonov je razbitih.

Težko ranjeni so 4 železničarji. Proga je zatrpala in se promet vrši s prestopanjem.

Nesreča se je zgodila, ker so bile kretnice napačno postavljene.

Pospešite gradnjo pomožne radio oddajne postaje. Vprašanje gradnje pomožne radio oddajne postaje v Mariboru se nikakor noče premakniti z mrtve točke, da si je morda danes ta zadeva bolj važna kakor si jo moremo predstavljati. Neštetokrat smo že opozorili, da v Mariboru ni mogoče niti z najboljšimi radio aparati poslušati ljubljanske radio oddajne postaje in so tako tukajšnji radioposlušalci ter naročniki sedaj navezani na tuja poročila nekaterih držav, ki v zadnjem času oddajajo v različnih jezikih. Ponekod so pridno na delu tudi takozvani radio motilci, ki domala vsakokrat onemogočijo poslušanje poročil »Avale«, pred poročili in po poročilih se namreč godba, kakor tudi napovedovanje reklamnih vesti od časa do časa še dokaj dobro sliši. Te motnje se zlasti opažajo v II. okraju našega mesta in bi bilo želeto, da bi poštna uprava posvetila tem motilcem radio aparatov vso pažnjo in onemogočila te neznosne pojave. Predvsem pa je treba že vendar enkrat pričeti z gradnjo nove pomožne postaje, o kateri se v našem časopisju toliko razpravlja, vendar pa se z gradbenimi deli še vedno ni pričelo, čeprav so se že vršile razne komisije in je tudi že staveben prostor na razpolago ter tozadevni načrti odobreni. Govori se, da bo baje železno ogrodje stola dobavila neka inozemska tvrdka. Menimo pa, da so to le neosnovane vesti, ker se v neposredni bližini nahaja »Splošna stavbena družba«, ki bi gotovo lahko izdelala in postavila železni stol oddajne postaje.

Na novi stanovanjski hiši »Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev« v Kraljevičeva Marka ulici v Melju zaključujejo sedaj že poslednja dela in se bodo lahko stranke vselile s prvimi julijem t. l. V novi zgradbi je devet enosobnih in tri dvosobna stanovanja z vsem komfortom. To je deveta stanovanjska hiša, ki jih poseduje to železniško društvo v našem mestu. Poleg svoje naloge vrši društvo s tem, da gradi za svoje člane nove stanovanjske hiše, tudi važno socialno delo in bi bilo le želeto, da bi tudi druge ustanove sledile temu vzgledu. Zadnja leta, odkar zopet posluje redno izvoljeni upravni odbor, je to društvo kupilo dve stanovanjski hiši s 60 stanovanji in zgradilo tri nove stavbe, v katerih je skupno 36 stanovanj. V društvenih stanovanjskih hišah stanuje sedaj že 147 članov s svojimi družinami.

Pri višjih tečajnih izpitih na tukajšnji realni gimnaziji je bilo 12 pripravnikov in pripravnic za dva meseca odklonjenih, za eno leto pa 4 pripravnice. Z ozirom na sedanjo nemirno dobo to število padlih dijakov in dijakin, ne preseneča, ker je razumljivo, da tudi današnja mladina živi pod vtisom razburljivih dogodkov, ki se odigravajo okrog nas.

Na skupščini sreskega učiteljskega sveta za Maribor levj breg, ki se je te dni vršila, so zahtevali učitelji, da se prizna učitelstvu obmejnih škol II. draginskih razred in pri šolskih poslopih zgradijo stanovanja za učitelje. Dalje so se učitelji izrekli proti premetitvam učiteljev med šolskim letom in zahtevali več šolskih knjig in drugih učnih pripomočkov, katerih primanjkuje. Primanjkuje pa tudi v nekaterih šolah učiteljev in učiteljic, zlasti ker jih je mnogo na orožnih vajah in radi tega trpi šolski pouk oz. deca.

Dosadnji upravitelj banovinskega dečjega doma g. Ivan Womer je bil razrešen in imenovan za upravitelja III. deške ljudske šole. Gojenci »Dečjega doma«, med katerimi je bil zelo priljubljen, so mu priredili prizrčno odhodnico.

Tretja licitacija za oddajo del pri gradnji nove realne gimnazije je sedaj uspela in je gradbena dela prevzela tvrdka J. Gabrieličič iz Ljubljane, tesarska dela pa »Prva produktivna zadruga ljubljanskih tesarjev«, krovska dela istotako krovski mojster K. Kocijan iz Ljubljane, dočim je kleparska dela prevzel A. Štuk iz Celja. Kakor je iz tega razvidno, so vsa dela prevzeli zunanji gradbeniki in mojstri, ki so bili najnižji ponudniki. Zakaj domači obrtniki niso mogli prevzeti teh del je povsem nerazumljivo, zlasti, ker je letos izredno malo gradbenih del.

Smrtna nesreča železničarja. Na trboveljskem kolodvoru je minulo sredo postal žrtev svojega poklica 52 letni kurjač Josip Gupfleitner iz Maribora. Pri postanku na trboveljskem kolodvoru je Gupfleitner čistil lokomotivo in ni opazil, da je z nasprotne strani privozila neka druga lokomotiva. Kolesa so ubogega kurjača silno razmrcvarila. Ker je še kazal znake življenja so ga takoj odpremili v ljubljansko bolnišnico, vendar je že med potjo podlegel poškodbam, ki jih je zadobil pri nesreči. Pokojni, ki zapušča ženo in štiri otroke, je bil zelo priljubljen med tovariši in je vestno opravil svojo službo.

CELJE

Zaključek političnega procesa

Dne 19. t. m. dopoldne se je pred tukajšnjim petčlanskim senatom okrožnega sodišča zagovarjalo 6 obtožencev radi prestopka po čl. 1, toč 2 in čl. 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Skupno so bili obsojeni na 43 mesecev in sicer: Stante Peter 12 mesecev, Vera Plaskan 4 mesece, Plaskan Mirko 6 mesecev, Pikel Ivan 6 mesecev, Pikel Marija 7 mesecev, Turk Jože 8 mesecev, poleg tega so bili obsojeni še na plačilo 120 din denarne kazni. Državni tožilec je prijavil revizijo. Poleg imenovanih bi se morala zagovarjati tudi dr. Dušan Kreigher, odvet pripravnik in zobotehnik Šlander Slavko. Ker pa sta že dalj časa odsotna nista mogla biti pozvana na zagovor. —

Mlad pekovski pomočnik oklofutun med službo in brez plačila odpuščen na 8 dni. — V neki tukajšnji ugledni pekarni je bil dalj časa zaposlen pekovski pomočnik Š. V. iz Savinjske doline. Ko je dne 12. t. m. moral po svojem običajnem delu pomesti tudi vse obratne prostore, se je lastnica razburila, češ, da ne dela pravilno ter ga pričela prav pošteno klofutati ter mu v razburjenosti odpovedala službo kar na osem dni. Po preteku označenega roka je dne 20. t. m. prejel obračun brez zaslužene mezd. Vsled neizkušeniosti in nepoznanja delavskih pravic se je pritožil pri naših organizacijah, kjer je razložil dogodek iz svoje službene dobe pri ugledni celjski pekarni. Že zadnjič smo poročali, da si hočejo nekateri tolmačiti socialne zakone kar po svoje, kar navedeno dejstvo potrjuje. Komentarja k temu pač ni treba, vendar se ni čuditi, če imajo sodišča s socialnimi prekrški vedno več posla.

Delavstvo v cinkarni želi, da bi se tudi to upoštevalo. Povišanje draginskih doklad je delavstvo zadovoljilo. Vendar pa bo treba voditi računa tudi o tem, da je premija na produkcijo cinka nižja za 25 odst. kot je bila pred povišanjem 20 odst. draginske doklade. — Prizadeti.

Zadnje pot Trkličeve mame. Vse, ki smo jo poznali in teh je veliko število, smo osupli nad žalostno vestjo, da je prenehala biti blago srce splošno spoštovane in priljubljene g. Trkličeve, žene g. Rudolfa Trkliča, čevlarskega mojstra v Gaberju pri Celju. Pokojna je bila daleč na okoli znana kot zelo dobrosrčna in usmiljena, saj je imela za vsakogar prijazno besedo in marsikateri revež se bo še dolgo spominjal na njo, ki je imela odprte roke za vsakogar, ki je potkal na njena vrata. Velikostna udeležba na njeni prezgodnji poslednji poti je dokaz, kako čislana in spoštovana je bila pokojnica, od mnogih tudi Trkličeva mama imenovana. G. Trkličevo bomo ohranili v lepem spominu, svojem, katerim je bila srčno dobra žena in skrbna mati, pa izrekamo naše najgloblje sožalje.

Čenjene naročnike »Delavske Politike« najvjudneje naprošamo tem potom, da poravnajo zaostanek naročnine. Zglasil se bo novi poverjenik (podlagajnik) pri vseh naročnikih, ki so v zaostanku in tudi pri ostalih, katerih redno poravnava svoje obveznosti napram listu, kadar jih obišče poverjenik. Žal se to zadnji čas ni moglo izvršiti, ker je moral poverjenik nemudoma na orožne vaje za nedoločen čas. Naprošamo pa tudi naročnike, kateri plačujejo direktno po položnicah in so še v zaostanku z naročnino, da jo nemudoma poravnajo, da zamore tudi uprava lista zadostiti svojim obveznostim, ker je brez vsakršnih subvencij in list odvisen edino od naročnikov. Vsem ostalim, katere bi poverjenik ne mogel najti doma, je dana možnost poravnati zaostanek vsako soboto od 6. do 8. ure in v nedeljo od 8. do 10. uri pri upravnistvu »Delavske Politike«, Delavska zbornica, soba št. 3.

Za tiskovni sklad so darovali po 10 dinarjev: Penič Josip, Keber Avgust in Žvižaj Antonija, skupaj din 30. Iskrena hvala. Posnemajte!

PTUJ

Nov župan še ni bil imenovan. Kakor smo že poročali, sta odstopila v zadnjem času že dva župana. Nov župan našega mesta še ni imenovan.

Oborožitev se nadaljuje

Kakor izgleda, se je došlej zaključila še prva faza vojne.

Oboroževanje v Ameriki, v Sovjetski Rusiji in na Japonskem se vrši kar naprej. Vojna je zajela že afriški kontinent, v Aziji se bijejo Kitajci in Japonci. Vseposvod je polno netiva, ki se lahko vname vsak čas.

V tej dobi splošne zmede mora socialistično misleče delavstvo ohraniti svojo trezno presojo, ne izgubiti svojega cilja izpred oči in biti pripravljeno. To kar mi hočemo so najvzvišenejši ideali človeštva: svoboda življenja, odprava izkoriščanja, zmaga duha nad silo in materijo, socialna demokracija in mirno sožitje narodov!

Zvočni kino Pobrežje

22. in 23. junija

»ZMAJ AZIJE«

Napetost! Senzacija! Mr. Motto!

»Delavska Politika« ne doblva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino!

Velika razprodaja

manufakturnega blaga 20-30% ceneje od znano nizke stare cene.

Zato pohitite vsi v . . .

Ne zamudite prilike, dokler zaloga še traja!

Češki magazin

Maribor

Draginja narašča

Potrebna je drugačna finančna politika

»Privredni pregled« razmotriva o draginji v naši državi. Prebili smo dolgo ostro zimo, pravi, ki je poleg splošnih razmer pripomogla k podražitvi zlasti živil, kuriva in drugega blaga. Čeprav prihajamo v letno dobo, v kateri imamo lažje delo v gospodarstvu in čvrst trg, vendar pa cene še rastejo. Vsak dan čitamo, da oblahti dovoljujejo zvišanje cen blagu, ki je pod kontrolo. Na trgu pa čutimo tudi zvišavanje cen za blago, ki ni pod kontrolo. Za zvišanje cen se zlasti potegujejo karteli in ga redoma tudi dosežejo.

V obče ni znano, zakaj se vzdržuje to stanje. Podražitev je deloma povzročila država z zvišanjem davkov, doklad, prometnega davka, taks, trošarin, carin, cen monopolnega blaga itd. Podražilo se je tudi uvoženo blago, ali ta obremenitev je le manjša, če ne bi bilo notranjih bremen.

Če bi se bila pri nas že pred sedmimi meseci uvedla stabilizacija cen, bi se bile cene pri nas zvišale največ za deset odstotkov v primeri s cenami, ki smo jih imeli pred 1. septembrom 1939. Ali cene so so dejansko dvignile za 30 odstotkov v tem času. Manjkali so ukrepi, ki bi bili o pravem času regulirali cene na trgu in je celo država iz svojih potreb prva povzročila dvig cen.

Utemeljevali so, da država rabi večje prejemke, ker to razmere zahtevajo. V zmislu te potrebe so bile izdane naredbе o zvišanju zgoraj navedenih davščin neglede na to, kakšne posledice bo imelo zvišanje bremen na trgu, ki itak ne more zadoščati potrebam državnih financ, tembolj, ker mora tudi država

plačevati svoje potreščine 30 odstotkov dražje, dočim odstotek novih davščin ne dosega tega odstotka. Državni proračun je zaradi tega le bolj ogozran.

V zadnjih mesecih se glede politike cen ni ukrenilo ničesar, kar bi ustavilo val draginje temeljito. Pač pa se nam obetajo novi ukrepi, ki naj ohranijo ravnovesje proračuna. Te dni namreč pričakujemo zvišanje železniških tarif za blagovni in osebni promet. Tudi to zvišanje tarif bo podražilo najnujnejše življenjske potreščine.

Železniške tarife zvišajo, ker so se zvišali režijski stroški. Ali to ne bo nič pomagalo. S tem se bodo zvišale tudi cene potreščinam, ki jih železnice potrebujejo. In tarife bo treba zopet zvišati.

List meni, da bi se bilo mogoče ogniti vsemu temu, če bi država pustila davke nespremenjene in če bi nekatere celo znižala, samo, da bi ohranila stabilizacijo cen, to je, prepovedala zvišavanje cen, za svoje nove izdatke pa porabila davčni sistem, ki se ne more prevaliti na blago in cene. Izdala naj bi bila naredba o davku na imetje, pa bi bila bolj stabilna ne samo valuta, državni izdatki bi bili popolnoma pokriti in država bi bila v stanu, da bi znižala prometne tarife, posredne davke, kar bi vedlo do stabilizacije cen in stabilizacije proračuna.

Osem mesecev je zamujenih, vendar je še čas, da krenemo k drugi finančni politiki, ki bo ustavila dvig cen, državne finanče spravila v zdrav tir ter stabilizirala našo valuto.

Nekaj števil iz železniškega gospodarstva

V Zborniku ljubljanske univerze je objavil prof. dr. A. Bilimović pregled razvoja jugoslovanskih železnic. Pregled se nanaša na dobo od 1922 do 1938. Podatki iz dobe 1918 do 1922 niso povsem zanesljivi, ker statistično obdelovanje snovi takrat še ni bilo urejeno.

Železniško omrežje

je v dobi 1918 do 1938 naraslo za 1.100,5 km, to je od 8.489,3 km na 9.545,1 km. Razen tega imamo še 856,6 km vicinalnih ali počivalnih železnic, skupaj torej 10.401,7 km.

Povprečno na 100 km pripada 3,9 km v dr. Povprečno na 100 kvadratnih kilometrov pride proge 3,9 kilometrov v državi, v dravski banovini 6,6 kilometrov. Na vsakih 10 banovini 8,7 km. Gostota železniškega omrežja je večja samo še v dunavski banovini razen Slovenije.

V dravski banovini je naraslo železniško omrežje v teh letih za 5,5 odstotkov ali 1126,6 km normalnih prog in 20,8 km ozkotirnih prog (večinoma obratnih).

Potniški promet

na 1 km proge znaša pri ljubljanski železniški direkciji 11.821 potnikov, blagovni promet pa 4.753 ton, dočim znaša pri drugih direkcijah osebni promet 4.800 do 5.944, blagovni 1.233 do 2.416 ton.

Vozni park

je še vedno premajhen. Koncem leta 1938 je imela uprava železnic 2.309 lokomotiv, 5.130 potniških in 53.702 tovorna vagona. Promet olajšuje izrabljanje voznega parka porast avtobusnega prometa in pomnožitev železniškega osebja, ki se je zvišalo od 1923 do danes od 58.1 tisoč na 80,8 tisoč.

Potniški promet je stalno naraščal in je 1928 dosegel 49 milijonov potnikov, pozneje je nazadovol (1934) na 30,1 milijonov in se zopet dvignil do 1938 na 56,2 milijona potnikov.

V zadnjih petih letih se je potniški promet skoraj podvojil. V potniških vlakih se vozi 98 odstotkov potnikov, v brzih vlakih le 2 odstotka. Pripomniti pa je treba, da se je 1938 posluževalo 32,1 odstotek potnikov režijskih in drugih voznih ugodnosti, torej skoraj cela tretjina.

Blagovni privatni promet

je v tej dobi nazadovol (od 1924 do 1938) od 18,5 na 15,4 milijone ton, dočim je režijski narasel od 2,6 na 5,3 milijone ton. Skupni blagovni promet je ostal skoraj enak, ker je znašal 1924 21,1 in 1938 20,7 milijonov ton.

Dohodki železnic

so narasli. Leta 1919-20 so znašali 166,2 milijona din, 1937-38 pa 2.439,6 milijonov din. Ob najboljši konjunkturi pa celo 3.049,9 milijonov din (1929-30). Suficit dvajsetletnega po-

slovanja znaša 207,6 milijonov din, kar ustreza povprečnemu eksploatacijskemu koeficientu 99,4. Potniški promet (za devet let) znaša eno četrtino, tovorni pa tri četrtine dohodkov. Deficit pri potniškem prometu krije tovorni promet.

Izdatki za obnovu

so znašali 2.576,7 milijonov din, v iste namene se je porabilo tudi iz državnih sredstev 2.830,8 milijonov din. Na drugi strani je pa država prejela od železnic v dobi od 1923-24 do 1937-38 3.791,1 milijona dinarjev državne vozarinske takse.

Za gradnjo in merjenje novih prog se je porabilo od 1920-21 dalje 3.903,3 milijone din. Družbam država dolguje še 890 milijonov din.

Bilanca železniške imovine

je od 1930 do 1938 nazadovala od 14.737,7 na 14.228,1 milijonov din. Amortizacijski odpisi so znašali v teh letih 2.524,7 milijonov dinarjev ali okroglo po 2 odstotka letno. Imovina železnic se torej obrablja mnogo hitreje, kakor se obnavlja.

Normalen promet ob morski obali na Jadranu. V obalnem morskem prometu od Sušaka do Bara niso nastopile nobene motnje in je promet normalen.

Nočni brzovlači na progi Maribor-Ljubljana-Postojna so ukinjeni, ker je Italija ukinila te vlake na svojem ozemlju. S tem sta ukinjena tudi nočna brzovlaka na progi Pražsko-Murakerestur in obratno.

900 maturantov ima letos Zagreb in sicer na pet moških in treh ženskih realnih, dveh klasičnih in nadškofjski klasični gimnaziji.

Koliko Italijanov je v naši državi? V naši državi živi 9.396 Italijanov. Od teh jih je 5.849 italijanskih državljanov in samo 3.547 naših državljanov. Ti Italijani imajo pri nas popolno kulturno svobodo za svoje udejstvovanje in kjer je količnik večje naselje, tudi svoje šole.

Nesrečna ljubezica. 19 letni dijak šestošolec Anton Butija v Varaždinu se je zagledal v 17 letno Blanko Popović, prodajalko pri Bati. Stariši so bili proti tej ljubezni. To je oba zaljubljenca močno žalostilo. Dne 18. maja sta se poslednjič sešla. Potem, ko sta se poslovila, je Butija krenil v neko gostilno in se tamkaj pri mizi sedeč ustrelil v glavo. Naslednje jutro pa je dekletko odšlo z doma in se z mosta vrlo v Dravo ter utonilo.

Poveljstvo nad varnostno službo v Parizu je prevzel predsednik policije Chiappe, ki je bil leta nekoli in sedaj. V svetovni vojni so se pojavila prva letala. Najbolj znana so bila italijanska letala Caproni. V priložniku za avstrijske častnike iz leta 1917 je omenjeno letalo kot sredstvo za ogledno službo in tudi za metanje bomb. Cena takega vojnega letala je bila tedaj 20.000 kron. Kako je medtem napredovala tehnika si lahko predstavljamo, ako si pred očmi silno razliko v ceni letal tedaj in danes. Dandanes stane bombnik nič manj kot 5 milijonov dinarjev!

Zbiranje sovjetske armade na zapadni meji

Namere sovjetske Rusije po zasedbi baltičkih držav

Zasedba Litve, Letonske in Estonške se je izvršila brez odpora. Pravijo, da je pri akciji sodelovalo pol milijona mož ruske armade.

Istočasno pa je ruska vlada poslala na zapadno mejo silno veliko vojaštva, motoriziranih enot, tankovskih divizij in letal.

Švicarski listi pravijo, da hoče sovjetska Rusija na ta način zavarovati svojo lastno varnost.

Zaenkrat je položaj tak, pravi »Daily Herald«, da Stalin in Molotov utrjujejo ruske vojaške in diplomatske postojanke na ruskih zapadnih mejah, posebno pa še ojačujejo ruski vpliv na Balkanu. Rusija si je svoj načrt pripravila že ob pričetku sedanje vojne. Nemčijo in Italijo je o svojih namerah informirala. Le za to ceno je obljubila nevtralnost. Navidezno zasedbo balti-

skih držav je takrat opravičila z angleško nevarnostjo. Nemčija je na to pristala, četudi je bilo to ozemlje njeno področje. Torej ni povoda misliti, da sta Italija in Nemčija nezadovoljni s tem ruskim postopanjem.

Baltičke države po zasedbi

List »Dagens Nyheter« piše:

Veliki nemški uspehi pa so pričeli Sovjete skrbeti in zato smatrajo, da je potrebno pospešiti nasproti Nemčiji zgraditev obrambnega sistema. Sedanja zasedba baltičkih držav je za Nemce v toliko neprijetna, ker so do sedaj iz teh pokrajin dobivali mnogo živeža, kar pa poslej ne bo več mogoče, zaradi znane odredbe sovjetskih oblasti, da bo sovjetska armada sama potrebovala vsa razpoložljiva živila v Baltiku.

Sprememba v vladi

Nov minister

Sedanji minister za telesno vzgojo Jevrem Tomić je odstopil, na njegovo mesto je bil imenovan Dušan Pantić, dosedanji generalni konzul v Düsseldorfu.

Nov beograjski župan

Dosedanji beograjski župan Vojin Djuričić je bil razrešen, na njegovo mesto je bil imenovan odstopivši minister Jevrem Tomić.

Iz Češke

Kam z mladino po šolj? Češki listi se že dalj časa obširno bavijo s temi vprašanji. Za češko dijaško mladino je položaj po dovršitvi srednje šole zelo težak. Vseh pet čeških univerz še sedaj niso otvorili in je torej prestop na visoko šolo vsakemu češkemu abiturijentu zaprt. Javni uradi in večja podjetja tudi ne morejo sprejeti vse mlade inteligence, ki je ravno dovršila maturo. Zasebnih nameščencev je povsod dovolj in tudi javna uprava jih ne more mnogo sprejeti. Treba je biti torej manj konzervativen, a bolj inicijativen. Čehi morajo sedaj dvigniti produktivnost gospodarstva in se ravno v manjšem podjetju, v obrtih in trgovinah, odpirajo velike možnosti. Na tem polju je še mnogo priložnosti za mlade ljudi z višjo predizobrazbo, ki bi mogli uveljaviti podjetne misli. (»Nova Doba«).

Mesta spreminjajo zunanje lice. »Der Neue Tag« poroča, da so v južno češkem mestu Jihlavi te dni dokončali spremembo uličnih napisov, ki so dobile sedaj vsa nemška imena po važnih dogodkih iz nemške zgodovine, zaslužnih nemških občanov mesta Jihlave in iz narodno-socialističnega življenjskega nazora. Tudi v okolici mesta Olomouca je vladni komisar Czermak dovršil spremembo javnih napisov, medtem ko se je izvršilo to v sredini mesta že poprej.

Na dva milijona je bil kaznovan Zbroj Jaromir, Praga II, Porič 21, disponent tvrdke »Akcijska družba za mednarodno trgovino«, radi veržnega trgovanja s priborom. Denarna globa znaša 500.000 kron, v slučaju neizterljivosti pa 6 mesecev ječe in blago v vrednosti 650.000 kron je zapadlo v korist državi. V naši vrednosti predstavlja torej kazen vrednost skoro dva milijona dinarjev.

Delavski pravni svetovalec

Nadure hotelske kuharice (Celje)

Vprašanje: Že preko 20 let sem v službi za hotelsko kuharico in imam ves čas plače dim 1150 mesečno. Sedaj sem službo vsled starostne onemoglosti odpovedala. Delala sem stalno od 16. do rane jutranje ure, do 4. ure zjutraj in še dalje. Prosto nisem imela nikoli in sem tudi ob nedeljah delala toliko časa. Kmalu potem, ko je izšla uredba o minimalnih mezdah, smo morali vsi uslužbenci podpisati neko pogodbo, kjer je določena kot plača za uro po din 2,75 in se upošteva nedeljsko delo kot nadurno delo, dočim po pogodbi niso upošteevane v mesečni plači, ki se ni napram preje prav nič spremenila, nadure ob delavnikih. Ali imam napram svojemu bivšemu službodajalcu kake pravice?

Odgovor: Po zakonu je vse delo preko normalnega delovnega časa nadurno delo, delo ob nedeljah pa je izključno nadurno delo. Za Vaše podjetje velja 10 urni delovnik, vsled česar je vse Vaše delo preko 10 ur ob delavnikih in vse nedeljsko ter prazniško delo nadurno delo. Ko navajate, da ste pred podpisom omenjene pogodbe imeli ravno toliko plače,

Naredba za crožništvo in policijo. Notranji minister je do nadalnje ureditve prepovedal češkim orožnikom in članom policijskega stražnega zbora nositi uniforme izven aktivne službe.

Smrt čeških novinarjev. V plzenskem mestnem krematoriju je bil 8. junija upepeljen umrlj urednik delavskega dnevnika »Nove Dobe« v Plznu, sodrug Antonin Nedved, ki je zavel odlično mesto v bivši češki socialni demokratiški stranki. Ob pogrebnih svečanostih so v dvorani krematorija zaigrali skladbe Antonina Dvoraka »Spomin« in »Largo«, nakar se je poslovil od pokojnega imenom novinarjev in »Narodne Zajednice« redaktor Jiri Gutvirt. — V olomouškem krematoriju pa je bil dne 7. junija upepeljen pokojni šefredaktor olomouškega dnevnika »Pozor«, Josef Smykal. Upepeljivje so se udeležili številni novinarji iz Moravske Hane, kjer je deloval pokojni Smykal nad 50 let kot novinar.

Praška župana v Frankfurt. Na vabilo višjega župana mesta Frankfurta sta se odpeljala praški župan dr. Klapka in njegov nemški namestnik dr. Plitzner v Frankfurt, kjer si bosta tri dni ogledovala mestna podjetja.

Uspeh češke zbirke za nemški Rdeči križ. Protektor von Neurath je sprejel predsednika vlade ing. Elijaša v Prazi, ki mu je poročal, da znaša češka zbirka za nemški Rdeči križ, ki je bila zaključena dne 2. junija, 31.002.218 kron. Von Neurath je vzel poročilo z zadovoljstvom na znanje.

Stare žarnice je mogoče popraviti in jih radi tega ni smatrati za odpadke, temveč se morajo oddajati v trgovinah, kjer se kupujejo nove žarnice. (ČTK).

Zadnje vesti

Francoska vlada je določila smernice delegatom za pogajanja. Obenem se je odselila iz Bordeauxa kjer je sedaj poleg 300.000 prebivalcev še 600.000 beguncev. Mesto je proglašeno za odprto mesto, da se prepreči nadaljne bombardiranje. Petain je dne 20. junija sprejel v avdienco bivšega ministrskega predsednika Reynauda, za katerega se je poročalo, da je odšel v inozemstvo. (Reuter).

Na bojšču se bijejo ob Loiri, v Alzaciji in Loreni ter Vogezi. V Toursu so poulični boji. (Reuter).

Bivši francoski letalski minister Pierre Cott je prispel v Madrid in torej ni ubit. (Reuter).

Pogajanja tudi v Italijo. Francoska vlada je poslala za premirje tudi Italijo. (Reuter).

Vojna se šele pričinja, pišejo japonski listi. (Reuter).

Učenec ali učenka

z malo maturo se sprejme v modni trgovini K. Tkalec, Maribor, Gosposka 22

NOGAVICE

NAJNOVEJŠE BARVE
PRI JAKOBU LAH, MARIBOR

PERILO

VELIKA IZBIRA PRI LAMA MARIBOR